Glósur frá námsárum á Íslandi og í Þýskalandi, 1 af 3

Bjarni Benediktsson – Háskóli Íslands – Laganám – Glósur – Alþingi

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Uppvaxtar- og námsár
Askja 1-4, Örk 1

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

A. 1.

II.

"Önnur ríki hafa yfirl. ekki eingöngu arfgenga meðlima, þó ber hér að telja „Charte Constitutionnelle" Frakka frá 4. júní 1814"* þar sem konungi er í 27. gr. falinn útnefningarrjettur meðlima e.d., sem þá nefnist „Chambre les Pairs", og getur hann (jafnvel) (að eigin vild) veitt þeim arfgengan rétt eða æfilangan. og er tala þeirra ótakmörkuð.

„Les pairs" taka sæti í deildinni 25 ára og atkvæðisrétt (voix délibérative) 30 ára. §28. Ennfremur hafa meðlimir konungsættar og prinsar rétt skv. fæðingu til setu í deildinni, en verða þó í hvert sinn að fá leyfi konungs. skv. §§ 30 og 31.

Franski kanslarinn er forseti deildarinnar í forföllum hans „pairs" skipaður af konungi.

„Charte constitutionnelle" frá 14 ág. 1830 er í öllum verulegum atriðum eins, skv. §§ 23–27 en með l. 29. des. 1831, sem breyta skipun deildarinnar verður útnefningarrjettur konungsins ávalt æfilangur og eigi arfgengur, og verða þeir að hafa ákv. [illegible] athugað.

Sbr. Les Constitutions et les principales lois politiques de la France depuis 1789 par Duguit et Monnier. 3. útg. 1915.

(Fundir og allar umræður í pairs-deild fara fram leynilega § 32

„La chambre des Deputés des départements" er samsett af kosnum meðlimum § 35 fjórtíunda hluta 5 ár, endurnýjast árlega að einum fimmta § 37. Kjörgengi bundið við 40 ára aldur og allháan skatt § 38, skv. 39. Kosningaaldur 30 ár, og skattur, þó töluvert lægri en til kjörgengis. § 40. Helmingur fulltrúa skal a.m.k. kosinn af þeim kjörgengu, er hafa „leur domicile politique" í departementinu. § 41. Fulltrúadeild stingur upp á 5 forsetaefnum og velur konungur einn þeirra sem forseta § 43. Fundir deildanna eru yfirl. opinberir § 44. Hvor deild um sig veitir samþ. til upphafs lögsóknar § 52 en þó svo að e.d. hefur dómsvald sjálf yfir meðl. sínum § 34. Konungur getur leyst upp fulltrúadeild § 50.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Skr. acte additionnel aux constitution de l'Empire frá 22. april 1815 (100 daga tímunum), þá er seta í e.d. sem nefnist „Chambre des Pairs", arf-geng. Keisarinn veitir réttinn og er hann eigi tölubundinn §4. Meðlimir keisaraættar eiga setu í deildinni §6. Forseti er erki-kanslari keisaradæmisins eða meðl. deildarinnar tilnefndur af keisara §5.

Neðri deildin nefnist „Chambre des Représentants" og er kosin af þjóðinni §7. Kjörgengi 25 ár §8. Forseti kosinn af deildinni en þarf samþ. keisara §9. Fulltrúad. sker úr um kosn. meðl. sinna §10. Meðl. hennar fá þóknun §11. Kjörtímabil 5 ár §13. Hvor deild veitir samþ. v. upphafn. Indemnitet meðl. sinna §14.

Þingl. eru fundir beggja deilda opinber §20. Keisari getur rofið fulltr.deild.

Eftirtektarvert er: §33, að iðnaður og „propriété manufacturière et commerciale" gjöri sérstaka fulltrúa.

Upphaf 2 deilda kerfisins í

U.S.A.

Í hinum einstöku ~~nýlendum eða~~ nýlendum Norður Ameríku varð 2 deilda kerfið sumstaðar t.d. fyrir sjálfstæða þróun, að verulegu leyti a.m.k. þ.e.a.s. í Massachusetts, Connecticut og Rhode Island, en annarstaðar var það fremur, að konungur eða eigendur nýlendnanna fluttu einfaldlega hinar ensku stofnanir þ.e. nýlendnanna eða réttara ~~sagt~~ stofnuðu þar nýjar stofnanir eftir breskri fyrirmynd að svo miklu leyti sem unt var.¹

Í Massachusetts² hefst þróunin í 2 deilda áttina með að skr. grundvallar-skrá (charte) verslunarfélags þess, sem nýlendan var upphaflega háð, varð frá 4. mars 1629 2 „Organe", sem skyldu stjórna málum hennar: 1° ráð, þar sem sæti eiga 18 aðstoðarmenn (Assistenten) ásamt einum landstjóra og öðrum varalandsstjóra. 2° Aðalfundur allra meðlima félagsins. Ráðsmeðlimir koma oft saman og annast (daglega) störf þau, sem að höndum ber. Aðalfundurinn kemur saman ~~[illegible]~~ einu sinni í hverjum fjórum mánuðum, og taka aðstoðarmenn og landstjórar þátt í honum. Þar semja menn lög og reglugerðir, kjósa undirembættismenn o.fl., og árlega eru landstjórar og ráðsmenn kosnir þar.

Afstaðan breyttist smám saman og er hér eigi mögulegt að fara út í einstök atriði: en brátt kemur svo að ráð og aðalfundur líka, þar sem [illegible] ~~[illegible]~~ eru kosnir af „freemen" nýlendunnar. Ráðið ágrein

þ.e.:

Um allar o.s.frv. var það sameiginlegt, að þær höfðu í upphafi og framkv. störfum og víðast dómstörfum að gegna.

1) K. Kusnetzow: Das Zweikammersystem in Nordamerika im XVII. und XVIII. Jahrhundert. Dissert. Heidelberg 1906, s. 4.

2) Kusnetzow: s. 7 ff.

Þ.e. fjarlægðin gerði ómögulegt ~~[illegible]~~ alla að mæta á fundunum enda hefði þar þá orðið of mikill mannfjöldi.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

auk þátttöku sinnar í löggjöf einnig dómsstörfum og framkvæmdarstörfum. Til setu þar þurfti: því vissar lagaþekkingar og reynslu, voru þessvegna heldri menn frekar kosnir þangað og oft hvað eftir annað, og fékk ráðið á sig aristokratískan blæ við þetta. Til ráðsins eru menn kjörnir hvar sem enda kinn sem kann þeirra einungis eitt kjördæmi

Lbústaður þeirra er í nýlendunni en fulltrúar á aðalfundina skulu vera úr þeirri „town" sem sendir þá.

Báðir Assistanten og fulltrúar ræddu upphaflega saman að löggjöfinni en assistanten (ráðsmenn) kröfðust engu að síður neitunarréttar við samþykktum hinna. en þeir viðurkendu þann rétt Til að koma í veg fyrir slíkar deilur voru 1635 lög samþykt, sem ákváðu að: „noe lawe, order, or sentence shall pass as an act of the court, without the consent of the greater parte of the magistrates on the one parte and the greater number of the deputyes on the other parte; and for want of such accorde, the cause or order shallbe suspended and if either partie think it soe materialle, there shallbe forth with a committee chosen, the one halfe by the magistrates, and the other halfe by the deputyes, and the committee so chosen to elect an umpire, who togeather shall have power to heare and determine the cause in question."[3]

3/R.c.13.

1647 skiftist þessi samkoma í tvent og þurfa samþyktir aðalfundar úr samþyktir beggja deildanna, þ.e. ráðsins líka til að verða gildar. Þessi ákvörðun um skiftinguna var beint gerð eftir ósk fyrir myndunni[4]

[?] R.c.14.

Kusnetzow heldur á s. 15, að við þessa skiftingu komi þegar fram 2 mikilvæg atriði um deildaskipunina: 1. Önnur deildin (við-ið) er fámennari. 2. Önnur deildin (hér og víðar) er fulltrúi alls landsins þar sem hin er fulltrúi þess eftir landshlutum (in ihren Bestandteilen)

1691 fær Massachusetts nýja „charte" og breyttist þá skipulagið verulega. Landsstjóri og varalandsstjóri eru nú útnefndir af konungi. Assistantarnir, nú 28, sem koma af aðalfundinum, og gat landsstj. gert aths. um hjá 13 þeirra. Þeirra halda áfram löggjafarstarfsemi sinni, en brátt hætta landsstj.- og varalandsstj.- að taka þátt í fundum þeirra er um löggjöf var að ræða.

Með stjskr. 1780 er framkv.-vald og löggjöf skilin fullkomlega að, landsstj. ásamt ráði kosinn af senati og fulltrúadeild fer framkvæmdarvaldið. Löggjafarvald er hjá 2 deildum, sem báðar hafa neitunarvald við samþykktum hinnar. Til kjörgengis þarf hærri eignir til senats en til fulltrúadeildar, en kosn.-réttur að sumu leyti: eignir til hins fyrra en hins síðarnefnda.
Nú er landinu skift í kjördæmi um báðar kosningar. Nóg að eignir senators liggi innan alls landsins en eignir meðl. fulltrd. verða að liggja innan kjördæmisins, og regnir á. um búsetu senators. Um meðl.-fjölda í fulltrúadeild skyldi tekið tillit til fólksfjölda í kjördæmunum.

Segja má að landið í heild hafi þar komið fram í senatinu en einstakir hlutar þess í fulltrúadeild. (s. 19)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

4

Í Connecticut[5] er þó svipað og undir áhrifum frá Massachusetts en samfeldara. Þar sitja þó allir sameiginlega fundi alt til 1698 en the Magistrates höfðu haft neitunarvald við samþyktum fulltrúa alt frá 1644. Kosn. réttur um magistrates var bundinn við „freemen" eigendanna þ.e. voru fullkomnir borgarar bæjar, en fulltrúa gátu allir „inhabitants of the town" kosið, þ.e. menn sem að vísu voru borgarar bæjarins en ekki alls landsins. Þetta fyrirkomulag gildir alt til 1818.

5) l.c. s. 20 ff.

Í Rhode Island[6] eru landsstjóri og assistantar kosnir á samkomu „freemen" og fulltrúarnir kosnir af einstökum bæjum. Frá því af sameiginlegum fundir en 1696 er slegið skilnaður milli, áður hafði sú regla verið upp tekin að engan skatt mætti á leggja nema með samþ. fulltrúa, og var einungis haldið lengur á þeirri braut með aðskilnaðinum.

6) l.c. s. 24 ff.

Í New-Hampshire[7] er landst. og ráð útvalið af konungi og ráðið að nokkru af landst., en fulltrúar eru kosnir af bæjunum. Þar deildu einnig, eiga þar í látlausum deilum. Með stjórn frá 1776 velur fulltrúadeildin ráðið, en strax 1780 er stj.skr. breytt og farið eftir stjórn Massachusetts sem fyrirmynd, með 2 deildir og kosn. þeirra, sbr. að framan.

7) l.c. s. 28 ff.

Í Pennsylvania[8] er frjálslega stjórn. „Provincial council" og „General Assembly". Báðar kosnar en sú fyrri fámennari og endurnýjast nema saman, að þriðjungi árlega. Báðir sem lög og dóms og framkv. störf

8) l.c. 32 ff.
Sbr. „Frame of Government" Penns frá 1683.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

uppkaf 2. deilda kerfisins U.S.A.

hefur eitt frumkvæðisrétt um löggjöf. „General Assembly" varð annað hv. að samþykkja eða synja, en hafði eigi sjálfstæðan frumkvæðisrétt. En brátt fær the Assembly þó og frumkvæðisrétt, sbr. ákv. frá 1696. Frá 1701 missir ráðið meira að segja löggjafar-eiginleika sinn og verður einungis ráðgefandi við hlið landsstjóra. 1776 er því einungis einnar deildar kerfi haft, en strax 1790 er ráðið gert að e. d. með nokkrum breytingum.

„Í Delaware"[9] er upphaflega ein deild, en 1776 eru 2 deildir settar ómsum með eðlismiklum smáir saman.

Í New Jersey[10], upphaflega einkaeign eins sem hin 2 næstu á undan, var landsstj. og ráð útnefnt af konungi gagnvart fulltrúafundi íbúanna, og sátu þessar samkomur sér og mynduðu þá 2 deildir. 1776 2 deilda kerfi með harðri eigna-kröfu, til senats eftir fyrirmynd Massachusetts.

Í New „York" er landsstj. og ráð gagnvart fulltrúadeild. Ekki sérgreint hélt þessara samkomu. 1776 strangari kjörskrá til senatskosn. en til fulltr. d. kosn. Kjósendur til senats skulu vera eignameiri en kjósendur til hinnar deildarinnar. Landsstj. ásamt kanslara og hæstaréttardómurum mynduðu „Council of Revision" og skyldi það athuga öll lög áður þau gengju í gildi og ef það synjaði þeim um samþykki þurfa deildirnar að samþykkja þau að nýju með 2/3 meirihl. til að þau nái fram að ganga.

9) l.c. 35

10) l.c. 36 f.

11) l.c. 37 ff.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

12) l.c. 40 ff

'Í Maryland[12], ýmist einkaeign eða krúnunýlenda, var landstjóri ásamt ráði sínu gagnvart þjóðkosinni fulltrúa-stofnun(?) báðar samkomur upphaflega á sameiginlegum fundum en hvort klofnaði þar í 2 deildir (1650). Með stjskr. 1776 helst 2 deilda kerfi, og e.d. er kosin óbeinum kosningum af kjörmönnum.

13) l.c. 42 ff.

Í Suður-Carolina[13], upphaflega einkaeign, er landstjóri með ráði sínu gegn þjóðkjörinni deild. Stjskr. 1776 var löggjafarsamkoman mynduð úr 2 deildum: fulltrúadeild og „legislative council", og er þá síðari kosin af hinni fyrri. [Skv. s. 43, 3 neðanm. var þessari aðferð þegar breytt í uppreisn um 1719, en féll svo niður.] 1790 er kosn. e.d. tekin úr höndum fulltrd. og fengin þjóðinni.

14) l.c. 44 ff.

'Í Norður-Carolina[14], upphaflega einkaeign, veltur á ýmsu um fyrirkomulag löggjafarinnar, framan af ein deild, þar sem þjóðfulltr., landstj. og ráð hans sitja, síðar frekar 2 deildir, þ.e. ráðið situr eigi lengur með þjóðfulltr. 1776 2 deildir, n.d. stærri, til e.d. krafist eigna af kjósendum.

15) l.c. 46 f.

'Í Virginia[15] landstjóri og ráð hans ásamt fulltrúum greifadæmanna (Fulltr. þegar 1619 og voru það þeir fyrstu slíkir í Norður-Ameríku). Upphafl. sameiginl. fundir en frá 1680 tvær deildir. 1776 enn 2 deildir. Senatið fámennara og endurnýjast smám saman, að ¼ árl.

16) l.c. 47–48

Um Georgia[16] ekkert sérstakt. Upphafl. landstj.-ráð – fulltrd. 1777 ein deild 1789 tvær.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

7

Skv. „Articles of confederation" frá 1781 var einungis ein deild, þ.e. samkoma fulltrúa landanna, þar sem þeir höfðu allir jöfn atkvæði, án tillits til stærðar eða þýðingar.[17]

Um innfærslu 2 deilda kerfisins á þjóðsamkomunni 1787[18] greindi menn nokkuð á um ýmsara fyrirkomulag. Wilson vildi láta muninn einungis liggja í mismun á stærð kjördæmanna og fjölda meðlimanna ~~[illegible]~~ deildanna. Aðrir, einkum Madison, Hamilton og Morris landsetj. vildu skapa jafnvægi gegn óstöðugleik þeim, er þeir óttuðust að mundi leiða af beinu þjóðkosningu n.l. Madison vildi óbeinar kosn. til senats Hamilton og Morris æfilanga kosn. til þess. En fulltr. smáríkjanna kröfðust afskifta einstakra ríkja af löggjöfinni og ~~fengu~~ þeir kröfum sínum framgengt um jafnan fulltr. fjölda allra ríkja í e.d., hefðu ella sennilega eigi tekið þátt í sambandinu.

17) l.c. 48.

18/ l.c. 49 ff.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

"Önnur mál en lagafrv. á þingi 1897.

Ályktanir.

. Nd. kjösi n. í ýmsu mál, samþ. 8X
Nd. — , — — , — , felld. 1X
Ed. — , — , samþ. 1X
. Nd. skori á stj., samþ. 1X
Nd. — " — , vísað til landsh. felt 4X
Nd. — " — , útrædd 1X
Allþ. skori á stj., framborin Nd. samþ. óbreytt Ed. 2X
Allþ. — " — , framborin Ed. samþ. óbreytt Nd. 1X
Allþ. — " — , framborin Nd. í Ed. breytt í ályktun Ed. einnar, og afgreidd þannig. (A.s. 694-695, 6, 539, 592, 596) 1X
Allþ. skori á stj., framborin Nd. breytt í Ed. og tekin samþ. án til Nd. komi aftur (A. 698, 657, 619; A 698-700, 6, 593, 597). 2X
Allþ. skori á stj., framborin Nd., felld þar án til Ed. komi 1X
Allþ. — " — , — " — tekin aftur — " — 1X
Allþ. — " — , framborin Ed, felld þar án til Nd. komi 1X
Allþ. — " — , framborin Nd., samþ. þar, felld Ed. án Nd. komi 3X
Allþ. — " — , framborin Ed., vísað til n. þar, án Nd. komi. 1X
2.9

Í Ed. var samþykkt ávarp til konungs^x, en í Nd. varð framborið ávarp ekki útrætt X

Í Nd. kom ein fyrirspurn fram X

Í Sþ. komin [m. t. a. einstakra fjárveitingar. alþm] ; lagður fram reikn. um hjöf þeirra l.-g., kosnir verðlaunar. í þann sjóð ; [lögð fram skilagr. um söl. alþt. 1895.]

Í hvorri d. kosnir endurskoðunarm. landsreikn.

Í Ed. kosnir gæslustj. landsbanka og gæslustj. söfnunarsjóðs.

Í Ed. voru sömu þm. og áður. sbr. A.s.9.

Skrifari í Sþ. var og skrifari í Ed. (Þorl. J.) A.s. 8 og 9
að öðru leyti ekki sömu embættismenn.

V: Í framh. 1. umr. fjárlfrv. í Nd. gerir Guðlaugur Guðm. [illegible] athg. um framkomu stj. á undan-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

fornu fjárhagstímabili, og segist með því vilja skapa nýja venju. Urðu nokkrar umr. í þessa átt og er það bert, að siðurinn er beinlínis tekinn eftir Dönum. B. 581-591. Fyrir en þetta tíðkaðust þvílíkar umr. ekki á Alþ.

Engar þvílíkar umr. utan í Ed.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

"Önnur mál en lagafrv. á þingi 1899.

Alyktanir.

Nd. kjöri n. í ýmsa mál, samþ. 6X

Nd. ——— " ———, tekin aftur 1X

Nd. skori á stj. , samþ. 2X
Ed. — " —, feld 1X
Nd. — " —, feld 1X
Nd. — " —, tekin aftur 1X
Ed. — " —, samþ. (þessi till. var samhlj.
till. [illegible] fram borin í Nd. um, að Nd. skori á stj. þeirri
till. var breytt þar svo að till. urðu að lokum eðlis
samhlj. (B. 1355–1358, A. 545–554, C. 657–658).
Alþ. skori á stj., fram borin Nd. og samþ. óbreytt Ed. 3X
Alþ. — " —, framborin Ed. samþ. óbreytt Nd. 2X
Alþ. — " —, framb. Nd., breytt Ed. og tekin
samþ. en till. Nd. kom aftur (A. 647, C. 338). 1X
Alþ. skori á stj., framb. Nd. breytt Ed. og sagt hún í
[illegible] Nd., en síðan eðlis tekin þar aftur (í [illegible])
til [illegible]; tekin samþ. í [illegible]: ... enda [illegible]
[illegible] fyrir Nd. t. a. taka till. til umr. af hún [illegible]
[illegible] þar sem Ed. afgr. hana 29. júlí. (B. 1599–1600,
A. [illegible], C. 282–283, 396)
Alþ. skori á stj. [illegible] framb. Nd. feld þar en Ed. kom 1X
Alþ. — " —, framb. Nd. samþ. þar, feld Ed. en Nd. kom 4X
Alþ. — " —, framb. Ed. samþ. þar, feld Nd., en Ed. kom 1X

["Í Ed. kom fram till. um, að Ed. skori á landsh. að gjöra
í milli þinga ráðstafanir um prentun næsta þingtíð. í sam-
ráði við deildarforsetann 1899. (A. 549). Samsk. ál.
var borin fram í Nd. um sömu (C. 557).
Það þótti hæpið skv. 5. gr. stjskp. að slík till. væri lögleg.
þ. e. draga landsh. inn í málið, og samþ. Nd. því svohlj.
dagskrá á [illegible]: „Deildin felur núverandi deildar-
forsetunum að gera ráðst. milli þinga um prentun
næsta þingtíðinda, og tekur fyrir næsta mál á dagskrá".
Tilsvarandi till. samþykkt í Ed. Alþt. 1899 B. 1750–4, A. 685–7.
(þessar till. eru taldar í tölunum að framan).

Nd. samþykkt: að senda konungi ávarp og var
það samþ. í þeirri formi, að Nd. ályktaði að senda
konungi svohlj. ávarp (þessi till. ekki tekin með að
framanv.) X

Í Sþ. var lögð fram skilagrein fyrir sölu og afhending
Alþt. 1897 [Fundabækur n. kosin] lagður fram v. um Sjóð J.S.
og kosin stjórn, Endurskoðandi reikn. landsbankans var
kosinn, látins hrm. (Ben. Sv.) minst, Kjörbréfaprófun fór
þar fram

Bréf. 29/4'98 og 24/5'97, er afhenda hin. konu til ath. og umr.
í Nd. ... með viðst. dagskrá (ekki lögð fram sem venjul. lagafrv.)
Beiðni um lenging þingtíma kom fram í ... 1754–1759.

Nd. kaus yfirskoðunarmann landsr., gæslustj. landsbanka,
og gæslustj. söfnunarsjóðs. Í Nd. voru við framh.
1. umr. fjárl. komnar fram ... að ..., slíkt ekki
gert í Ed.

Ed. kaus yfirskoðunarmann landsr.

Í Nd. skeigst frá ávarpi þál. fyrir þings. ekki í Ed.

Nýtt kaleiðar hafði farið fram og voru nú kjörnir þessir:
Pál Ólafsson, Hallgr. Sv., Kristján Jónsson, Jónas
Jónassen, Árni Thorst. og Þorkell Bjarnason.
Sömu kjörn. í Ed. og áður.

Þorleifur Jónsson var skrifari í Ed. og Sþ.
A.s. 9–10. að nú ... ekki ... ...

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

"Önnur mál en lagafrv. á þingi 1901.

Nd.	kjósi n. íhuga mál,	samþ.	4 X
Ed.	— " —	samþ.	3 X
Nd.	skorar á stj.	; samþ.	1 X
Nd.	— " —	; feld	1 X
Nd.	— " —	; ~~feld~~ óútr.	1 X
Allþ.	— " —	; þál. Nd. samþ. óbreytt Ed. en Nd. komi dt.	5 X
Allþ.	— " —	; þál. Ed. — " — Nd. en Ed. — " —	1 X
Allþ.	— " —	; þál. Nd. feld þar eð Ed. komi	1 X
Allþ.	— " —	— " — óútr.	1 X
Allþ.	— " —	; þál. Nd. feld Ed. en Nd. komi ekt.	1 X

Ed. sendir konungi ávarp. X

Í Sþ. sett kjörbréfanefnd, kosinn framkvstj. Söfnunarsjóðs, endurskoðandi landsbankareikn., [kosin ferðakostnn.], skýrsla um gjöf Jóns Sig. og Jóns Sig. n. [lögð fram skilagr. um söfn Alþt. 1899]

Í Ed. (s. 661) og Nd. (1773) er farið fram á lengri þingtíma.

Í Nd. er „eldhús", ekki í Ed.

Í Ed. kosinn landsbankagæslustj. og yfirskoðunarm. landsreikn. í gæslustj. Söfnunarsjóðs.

Í Nd. gaf landsh. ýmsar skýrslur. [Þar kosinn yfirskoðunarm. landsr.]

Skrifst. voru hinir sömu og áður aðrir en Eiríkur Briem var í stað Þorkels Bjarnasonar.

Í Ed. voru kosnir: Ólafur Ólafsson, Sigurður Jensson, Guttormur Vigfússon, Axel Tulinius, Guðj. Guðlaugsson, Magnús Andrésson.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

[Ólafur Ólafsson var skrifari: Sk. og Ed. (A.s. 10 og 28-29).]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Önnur mál en lagafrv. á þingi 1907.

Ályktanir.

Nd. kjósi n. í huga mál, samþ. X 6
Nd. ——— vísað til annarar n. X 1
Nd. skorar á stj., samþ. X 1
Ed. skorar á stj., samþ. (báðar þessar till. voru samhlj. till. í sama Nd. borin fram um áskorun Nd., og þeldur var hér á undan. Önnur þessara till. var samþ. samhlj. í báðum deildum (A. 256-260, B 747-749, C 268, 286, 295, 309-310) hinni var breytt í Ed., svo að till. varð ekki samhlj. þannig (A 167-177, B 327-336, C 266, 264)
Alþ. skorar á stj. þ. e. Nd. samþykkt óbreytt Ed. X 2
Alþ. ——— " ——— Ed. ——— Nd. X 2
Alþ. ——— Ed. í Ed. tekin afgr. til landsh., en henni fylgir Nd. eins og samþ. var í Ed. án sérstaks flutningsmanns, Nd. breytti till. og er hún þar tekin ályktun hennar við afgr. kom dalað aftur til Ed (A 191-203, B 488-495, C 191-203 X 1

Nd. samþ. ávarp til konungs framborið sem þál. þann. X

Í Sþ. kjörbréfa vanmálum [fundabók n. n.] kom mann í fulltr. við Íslandsbanka og t. a. m. áta á atkvæði hans.

Í Nd. gefin skýrsla um árangur þál. (B. 749)

[Forseti setja reglur um notkun skjala þingsins skipt frá þeim í Nd. B. 750-751.]

Í Nd. ein fyrirspurn X

Í atkv. sinnum við stjórnfrv. kalt í stj. lét í ljósi að heppilegt væri, að þingið léti í ljós álit sitt um breyt. á sambandi við breyt. á æðstu stj. landsins. Var það gert með því, að stjórnm. beggja deilda vitnuðu álit. sitt í hvorn lagi um málið, en engar formel. ályktanir deilda

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

gerðar. Í Ed. var þó vakin sérstök athygli á mál., og hm. bent á, að þeir ættu að vera fram komnar till., ef þeir hefðu eitthvað að athuga, A. 283, 6. 281-282, 267-268.

Sama meðferð var höfð á þingmönnum þj. um vilja þingsins í einu atr. bankamálsins, A. 185-186, B. 386-87. 6. 188-189, 242.

Við umr. um mál eitt í Ed. getur forseti þess, að hann telji rétt að taka upp sömu aðferð og viðhöfð sé í Nd. að ljúka fyrst umr. og kjósa n. þvínæst. A. 181

Í Nd. neitar sami forseti að vísa máli frá vegna skyldleika við annað, B. 80-81.

Til Ed. ~~þessir~~ kjörnir þm. komnir: Guðj. Guðl., Gutt. Vigf., Jósef Björnsson, Sig. Jensson, Eggert Pálsson, Skúli Thoroddsen, A. 11.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Önnur mál en lagafrv. á þingi 1903.

Nd. kjöri n. í hvaðar mál, samþ. × 5
Ed. ——— " ——— , —"— × 3
Nd. skoraði á stj. × 3
Nd. ——— " ——— ; felld × 1
Nd. ——— " ——— ; óútr. : Nd. × 1
Alþ. ——— " ——— frb. Ed. samþ. óbr. : Ed. × 2
Alþ. ——— " ——— ——— ——— breytt : Nd. en tekdar
samþ. en Ed. kom " aftur (A 693-694, B 1064-1065, C 540, 815, A 515-531, B 909-915, C 637, 846) × 2
Alþ. skoraði á stj. frb. Nd. breytt : Ed og tekin afgr. til Nd. en síðast ekki tekin aftur til meðferðar þar, þó tekin samþ. : afmiðstkrá, A 595-7, B 985-6 C 490, 646) × 1
Alþ. skoraði á stj. frb. Nd. samþ. þar en felld í Ed. × 2
Alþ. ——— " ———, og felld þar × 1
Alþ. ——— " ———, óútr. Ed. × 1

Í Sþ. [var gerð skilagrein fyrir sölu og afhending alþt. 1901-1902], [yfirskoðunarm. kosnir], skýrsla um gjöfþings s.g. og kosin verðlaunan., útskrifað kjörbréf kosin n. t.a. íhuga ... og samþykkt till. í því sambandi.

Í Ed. (A 856) og Nd (B 1372-1373) var ískað eftir lengingu þingtímans.

Í Sþ. kosinn endurskoðunarm. reikn. landsbankans.

Í Ed. kosinn yfirskoðunarmaður landsreikninga.

Í Nd. kosinn yfirskoðm. landsreikn., gæslustj. landsbankans, gæslustj. söfnunarsjóðs.

Í Nd. var útbúin við stj. við framh. 1. umr. fjárl., ekki í Ed.

Til Ed. voru kosnir þessir þjóðkj. þm: Sig. Jensson,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Guðm. Vigfússon. Jón Jak., Guðjón Guðl., Þorgr. Þórðarson, Valtýr Guðm.

Hlekj. hinir sömu og áður.

Embættismenn þingsins urðu sameiginlegir.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

"Önnur mál en lagafrv. á þingi 1905.

Nd. kjósi n. í hvoru máli, samþ.
Ed. ——— " ———, samþ.
Ed. feli n., sem þegar er kosin að í hvoru máli, samþ.
Nd. skori á stj., samþ.
Ed. skori á stj., samþ.
Nd. skori á stj., feld
Ed. skori á stj., feld
Hér er þess að geta, að ein till. var samhlj. í báðum deildum og er hér talin sem tvær till. A 1072, 1303, B. 2598-2630; önnur till. er samhlj. í báðum deildum en feld í báðum, einnig talin í tvennu lagi A. 411, 1048-1049, B. 2659-2716. Loks er ein, sem var samþ. í Ed. en feld í Nd, einnig talin sem tvær till. A. 1361, 1363, B. 2717-2720, 2657-2660.

Alþ. skori á stj. frv. Nd. samþ. óbreytt Ed.
Alþ. skori á stj. frv. Ed. samþ. óbreytt Nd.
Nd. ályktar: að skipuð verði 3 manna n. af þm. til að vera landsstj. til leiðbeiningar og aðstoðar varðandi [illegible] og [illegible] á Alþingishúsinu. – Fyrir till. er gerð sú grein, að í Sþ. eigi að kjósa mennina, vitnað í till. 1879 (en þess ekki getið að þar voru mennirnir kosnir í deildum)
Ed. ályktar: hið sama. (Sbr. A. 1235, 1360, B. 2635-2638)
Þ. e. var n. þessi kosin í Sþ.

Fyrirspurnir voru 2, ein í hvorri deild, en samhljóða.

Í Nd. er spurt um hvernig gangi starf n. í Sþ. Forseti svarar því svo, að spurn. eigi heima í Sþ. en gefur þó uppl. þar sem hann sjálfur er form. n. B. 2737.

[Í Nd. var umr. út af leiðréttingu á þingsköpum] [í deildunum er óskað eftir framlengingu þingsins].

Í Sþ. [er athugað kosningabréf og n. kosin í það og í [illegible] gerðar] [Endurskoðunarm. kosin], eftir skýrsla um og kosin þess þ. e. n., kosinn [illegible] landsbankans

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

byggingarn. safnhúss (sbr. að framan)
Í Nd. var kosinn gæslustj. söfnunarsjóðs, og landsreikn. endurskoðandi.
Í Ed. var kosinn gæslustj. landsbanka, gæslustj. söfnunarsjóðs, endurskoðandi landsreikninga.
Í Nd. er eldhúsdagur en ekki í Ed.
Í Sþ. voru samþ. þakkir til konungs.
Embættismenn þingsins voru engir hinir sömu. og áður

Kgkj. þm. eru: Júlíus Havsteen, Eiríkur Briem, Björn M. Olsen, Jón Ólafsson, Ágúst Flygenring, Þórarinn Jónsson.

Til Ed. voru kjörnir: Sigurður Stefánsson og Jóhannes Jóhannesson [auðsjáanlega með atkv.-andstæðinga sinna B.14].

Önnur mál en lagafrv. á þingi 1907.

Ed. kjósi n. íhuga mál, samþ. ×1

Nd. skori á stj., samþ. ×4
Ed. — " — , — " — ×1
Nd. skori á stj., felld ×2
Ed. — " — , felld ×1
Ein till. var samþykkt samhlj. í báðum deildum og er hér talin sem tvær. A. 1135, B 2854–2866). Eina till. samhlj. var felld í báðum deildum, talin sem tvær till. A. 440–441, B. 2899–2926
Alþ. skori á stj. (nb. Ed. samþ. óbreytt Nd. ×2
Alþ. — " — , Ed. feld þar ×1
Alþ. — " — , Nd. breytt í Ed. samþ. svo í Sþ. (Talið, að í Sþ. megi ekki breyta öðru en því, sem breytt var í Ed. Sjá Alþ.tíð. B. 2858). ×1
Nþ. Till. í Sþ. um traust til stj., [illegible] ekki tekin [illegible] á dagskrá, sbr. sérblað. ×1

1 fyrirspurn flutt í Ed. ×

Í Sþ. [kosinn fastakostur], kosin í n. Jóns Sig., kosinn yfirskoðunarmann landsbankans, framkvstj. Söfnunarsjóðs, kosinn fulltr. í bankaráð Íslandsbanka, kosnir menn í milliþn. t. a. endurskoða skattl. landsins, kosin kjörbréfan., þar fór fram hlutkesti um landsdóm.

Í Ed. kosinn yfirskoðunarmann landsr., ~~Sþ.~~ fór fram kosning landsdóms.
Í Nd. kosinn yfirskm. landsr., gæslustj. landsbankans, gæslustj. Söfnunarsjóðs.

Skrif. var Steingr. Jónsson í stað Jóns Ólafssonar.
[Embm. þingsins engir hinir sömu.]
Eldhúsumr. í Nd. einni.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Önnur mál en lagafrv. á þingi 1909.

Nd. kjósi n. í ýmsu mál, samþ. X
Nd. feli n. að íhuga mál, samþ. X
Ed. kjósi n. í ýmsu mál, samþ. X
Nd. skori á stj., samþ. X
Nd. ——"——, feld X
Nd. ——"——, óútrædd X
Ed. ——"——, samþ. X
Ed. ——"——, óútrædd X

Þess er að gæta, að ein till. var samhlj. borin fram í báðum d., samþ. í Nd. óútrædd Ed., talin sem tvær till. A. 206, B. I 999, II 610-685.

Alþ. skori á stj. frv. Ed. og samþ. þar, breytt í Nd., og talin þar afgr. til Ed. aftur, en sú að Ed. vísað þar aftur við í Sþ., málið þá afgr. í Nd. 27. apríl, en þingi var slitið 8. maí. Till. talin samþ. A. 302, 939 B. I 1031-1039, II 1923-1935 X
Alþ. skori á stj. frv. Ed. tekin þar aftur en Nd. kom í X
Alþ. ——"——, feld í Nd. X
Alþ. ——"——, frv. Nd, feld þar X
Alþ. ——"——, frv. Nd., óútr. þar en Ed kom í X

Fyrirspurnir ein í Nd X og ein í Ed. X, komin í Ed. bygstaðir með rökst. dagskrá, þar sem m.a. er lýst traust á rh. (B. J.). B. I 1083.

Í Sþ. um innlendað kjörbréf og kosin kjörbréfa n. [vatt um fundakostn. veiten. v. g. og fundakosn. kosin.], ályktun skipta um gjöf J. S. og n. kosin, yfirskoðunarmenn. Landsbankans kosinn, fulltrúi í bankaráð Íslandsbanka kosinn

Í Ed. kosinn gæslustj. Landsbankans, endurskoðandi landsr., gæslustj. Söfnunarsjóðs.

Í Nd. kosinn yfirskoðm. landsr., Eldhúsdagur fellur að mestu l. niður í Nd. vegna [illegible] í Ed.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

[Forsetar deilda biðja um lausn þingmanns.]

[Ráðherraskifti eru tilkynnt í deildum. B.I 1083. B.II 1996–1997.]

Í Nd. gefur rh. yfirlýsingu út af landsbankarannsókn; en í Ed. kom síðar fram fyrirspurn um þetta atr.

[Skrifari í Sþ. og 2. varaforseti í Ed. er Sig. Stef. B. I 8, 47. — Varaforseti í Sþ. var 2. varaforseti í Nd. B. I 47. II 6., að [illegible] einu ekki [illegible].]

Fjárh. fn. í Ed. voru: Ari Jónsson, Gunnar Ólafsson, Jens Pálsson, Jósef Björnsson, Kristinn Daníelsson, Kristján Jónsson, Sig. Hjörl., Sig. Stef.

Kosnir voru hinir sömu og áður að öðru en því, að J. H. B. og Stefán Stefánsson (skólam.) voru í stað Björns M. Olsen og Þórarins Jónssonar.

Í sama mál en lagafrv. á þingi 1911.

Nd. kjósi n. t. a. íhuga mál., samþ. X 3
Nd. — " — , vísað til annarar n. X 1
Ed. — " — , samþ. X 2
Ed. kjósi rannsóknarn. með tilvísun í 22. gr. stjskr., samþ. X 1
Nd. — " — — " — X
Nd — " — " — " fellt. X
Nd. skori á stj." , samþ. X 1 7
Ed. — " — , samþ. X
Nd. — " — , fellt X
Nd. — " — , ótr. X
Nd. — " — , tekin aftur X
Ed. — " — , fellt X
Ed. — " — , ótr. (sumar þeirra samhlj. till. einnig frb. í Nd. og samþ. þar, vantraust á Bj. J. A. 233, B. I 963, II 674–797) X

Alþ. skori á stj., frb. Nd. breytt í Ed., samþ. í Sþ. X 4
Alþ. skori á stj., frb. Nd. tekin þar aftur X 1

Fyrirspurn til rh. í Nd. X 1

Í Sþ. kosin [ferðakostnaðarreikn.], m. í [illegible] G. J., yfirskoðunarm. Landsbankans, gæzlustj. Ísl. b., kjörbréfanefnd, 4 menn í n. t. a. íhuga (fjármál) (peningamál) landsins, skv. þskj. 944 1911 (A. s. 1237)

Í Ed. kosinn gæzlustj. Landsbankans, yfirskoðunarmaður landsreikninga

Í Nd. kosinn gæzlustj. Landsbankans, gæzlustj. Söfnunarsjóðs, yfirskoðunarm. landsreikninga.

Í Nd. er óskað lengingar þingtímans og rh. tilkynnir hana, B. II 2142, í þriðja skifti er lenging er óskað gerir það þó forseti Sþ. í Sþ. og er hún veitt þar B. I 1034

Bæði í Nd. og Ed. eru sama dag gefnar yfirlýsingar

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

um afsögn rh. og skipun nýs rh. B. II 798-801 og B. I 964-966,

Í Sþ. var af forseta skýrt frá tilkynningu um framlenging á þingsetu [illegible] fm. og gerði rh. grein fyrir henni. B. I d: 9-12, sbr. 1038

Embm. voru enn hinir sömu.

Sömu fm.: Ed. og áður.

Eldhúsd.: Nd. einungis.

Fyrir Ed. kom erindi gæslustj. hennar við landsbankann, en aldrei var það tekið sérstaklega á dagskrá. B. I 1021-1024.

Dæmi um mál á lagaþr. 1912.

Nd. kjósi n. í hvaða mál, samþ. X
Nd. ——"—— , vísað til annarar n. X
Nd. skorin á stj., samþ. X
Nd. skorin á stj. feld. X
Nd. ——"—— , óútr. X
Nd. ——"—— , tekin aftur X
Ed. ——"—— , samþ. X
Ed. ——"—— , feld X
Ed. ——"—— , óútr. X
Alþ. ——"—— , frb. Ed. samþ. óbrt. ~~[illegible]~~. Nd. X
Alþ. ——"—— , frb. Ed. feld þar X
Alþ. ——"—— , frb. Nd. feld þar X
Alþ. skorin á stj. frb. Sþ., samþ. X

Till. ~~frb.~~ Nd. og samþ. þar var samhlj. till. Ed. samþ. þar í eitt tilfelli (A. 178, B. II 414–417, III 779–782). Till. Ed. samþ. þar samhlj. till. Nd. óútr. (A. 514, B. II 453–456, III 1116) eitt tilfelli. Till. samþ. Nd. borin fram Ed. óútr. þar, eitt tilfelli (A. 166, 171, B. III 772, II 414). Till. frb. í Ed. feld þar, samhlj. till. frb. Nd. óútr. þar eitt tilfelli (A. 400, 403, B. II 45[illegible]–457, III 85[illegible]–4).

Hvor deild um sig sendi konungi ávarp, en bæði voru samhljóða og borin fram í sál. formi í hvorri deild: A 481–482, B. II 456–7 B. III 884. XX

Fyrirspurnir voru 4 allar í Nd. X

Skrifst.forn. hinir sömu og 1911 allir, nema í stað L. H. B. var Björn Þorláksson.

Til Ed. voru kosnir: Einar Jónsson, N.-M., Jens Pálsson, Jósef Björnsson, Þórarinn Jónsson, Sigurður Stefánsson, Guðjón Guðlaugsson, Sigurður ~~[illegible]~~ Jón Jónatansson. B. I 28

[Í Sþ. kosin kjörbréfanefnd og miklar umr. um prófun kjörbréfa. [Kosin ferðakostnaðarn.]
[Embm. – engir hinir sömu]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Í Nd. [er tilknýtt hevurin sæ starvsmenn kringsendis] og vh. gjørdu fram skeyslu um stjórnarmálið, B. ~~III~~. 1104-1106. Í Ed. gjørdu samsk. skeyslu um stjórnarmálið, B. II 6-7.

Í hvørjum d. um sig um vh. skifti tilknýtt og standi úti at fyri sjálv og fara kann fram við sama hætti í báðum at fyrri vh. vildu sæti og so nýggj takan við. B. II 7-11, III 1106-1109.

Í tí slíta sín, sum borin var fram í Sþ. var um sambandsmálið og sæst ekki í umr. víkið at tí, at ~~ekki~~ neitt sæ atlugavert við formliga málinum. B. I 68-85.

"Önnur mál en lagafrv. á þingi 1913.

Nd. kjósi n. í önnur mál, samþ. ×5
Ed. ——— ———, —"— ×1
Nd. skori á stj. samþ. ×5
Nd. ———"———, feld ×2
Nd. ———"———, óútr. ×2
Ed. ———"———, samþ. ×2
Ed. ———"———, frb. Ed. samþ. Nd. ×1
Ed. ———"———, frb. Ed. feld Nd. ×1

Fyrirspurn var ein: Nd.

Kgkj. þm.: í stað Aug. Flygenrings var Guðmundur Björnsson.

Hákon Kristófersson var kosinn til Ed. í stað Jens Pálssonar.

[Embættismenn voru engir hinir sömu]

Í Sþ. kosin kjörbréfanefnd, endursk. Jóns Sig., bankaráð Ísl.b., [Landsdómsm.], yfirskoðunarm. Landsbankans.

Í deildum er tilkynnt kosning þingtímans, B. II 689-690. 6. 1576.

Í Nd. aldursmenn., ekki í Ed.

Í Ed. kosinn gæslustj. Lb., yfirskoðunarmann landsr., gæslustj. söfnsj.

Í Nd. var Grutl. Guðm., fyrirsp. frum. er leist meðan á þingi stóð, minst. 6. 753.

Nd. samþykkti að taka að sér stjórn Minningarsjóðs J. Ólafsson J. frá Grutl. og skv. skipulagsskrá hans láta forseta Nd. og 2 menn kosna af deildinni vera í stj. 6. 306-309, síðan var kosið í stj. 6. 366.

Í Ed. fór fram nefning landsdóms. B. II 8-9.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Í Sþ. var andláts frú Ragnheiðar Hafstein minnst með sérst. fundi, og á næsta fundi þakkar st. H.
B. I 31–33.

[illegible] Nd. kosinn skrifstofumann. landsr.

[illegible] Ed. tilkynnt hvenær fráfarandi kaup verði greitt.
B. II 16.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1

Önnur mál en lagafrv. 1914.

Nd. kjöri n., samþ.
Nd. skori á stj., samþ.
Nd. skori á stj., óútr.
Ed. kjöri n., samþ.
Ed. skori á stj. samþ.
Alþ. skori á stj., frb. Nd. samþ. óbrt. Ed.
Alþ. skori á stj., frb. Nd. og feld þar
Alþ. skori á stj., frb. Ed. samþ. óbrt. Nd.
Alþ. skori á stj., frb. Sþ. og samþ. þar
um íslenzku á stj.

Tvennar þál. voru bornar upp samhlj. í b. d. (án þess að ganga frá einni til annarar) og samþ. óbrt. í báðum (taldar hér að ofan) A. 197, B. II 468–470, B. III 1127–1132, A 419. 420, B. II 482–486, B. III 1147–1156.

Þá var og samhlj. till. um n. skipun flutt í báðum d. (tala n. manna þó mismun) í strandferðamálinu. A. 186. Kr. [illegible]: bar till. og tekin fram, að það sé tilætlun sín, að báðar n. vinni saman líkt og strandferðan. beggja d. 1913. B. III 1262, sbr. B. II 547. – N. þessar unnu og algerlega saman, kusu sér formenn og skrifara sitt í hvorri en höfðu sameiginlegan fundarstj. í samvinnun. N. kölluðu sig „samvinnun. um strandferðir" og gaf sameiginlegt nál., en því er útbýtt sem sér. í hvorri deild um sig Nd. 364, Ed. 395 en hann virðist samhljóða. Till. bar N. fram og lagði hana fyrir Nd. og segir hana vera frá „strandferðanefndunum" A. 461. Hann sem till. var þá um alþ. [illegible] sem hún einnig fyrir Ed., að lokinni með [illegible] till.

sbr. og B. III 1183. B II 501.

Þá var og samhlj. að efni till. um skipun n. í fánamálinu, að ö. l. en í Nd. var 7 manna, en í Ed. 5. A. 112, 167. Till. í Nd. er flutt fyrst. Stóð svo á því, að á 1. fundi í Sþ. gaf rh. skýrslu um fánamálið, en óskaði að málið yrði a. m. k. fyrst um sinn eigi látið [illegible] og óskaði, að þeir [illegible] hverri deild skamms til [illegible] meðal þm. í því skyni. Fann [illegible] sig fúsan til þessa við fyrstu hentugleika eftir samráði við alþm. B. I 12–14. Síðan bar en till. í Nd. fram. A. 112. Tekur Sk. Th. það vera til þess að sýna, að fánamálið væri íslenzkt löggjafarmál sem heyrði undir þingið sem slíkt en ekki prívatfund þm. Með því að bera upp þessa till. í Nd. sé því alls ekki verið að taka málið af Sþ., þótt að fyrir það eigi málið ekki að koma [illegible] undir [illegible] prívatfund. þm.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

2 Enda er hins og að gæta, að það á yfirleitt ekki vana-
að [illegible], að málin sé fyrst borin upp í Sþ., heldur sé því
ætlað að skera úr ef ágreiningur verður, og væri einkennilega
að farið að ætla að beita þessu um þjóðmálið. Og þó Nd. kjósi
n. þá á að réttur Ed. engan veginn skertur fyrir því.
Till. vantraust. n. mundi koma til Ed. á eftir og þá gæti
hún gert við málið, hvað sem henni sýndist. B.III 1254-
1255, 1258-1259. Kl. Kl. Kl. kemur till. dálítið undarlega
fyrir sjónir, þar sem hann hafi lagt þjóðmálið fyrir Sþ.
til afgreiðslu. Best við eigandi, að þingið í heild fjalli
um málið. Fundur í Sþ. þegar ákveðinn, ekki rétt að draga
málið úr höndum þess og ekki heppilegt að kjósa n. fyr
en að þeim fundi loknum. Ef till. nái fram að ganga
grípi Nd. fram fyrir hendur Ed. og taki sér sem vald t.a.
segja, að þetta skuli vera deildarmál. Þetta ekki rétt
að [illegible], heldur eigi þingið sameiginlega að fjalla um málið.
Málið hafi þó fjallað undir Ed. en Nd. þar sem fyrir
Ed. sé lagafrv. um slíkt efni. Á [illegible] fundi þeim, sem
þegar sé boðaður væri m.a. rétt að athuga hvort málinu
skyldi haldið áfram í Sþ. eða deildum. Málið ekki
löggjafarmál. 1255-1259. Till.-samþ. 1259-1260.
En till. n. skipun í Ed. kom þegar fram, en talið vel til
fallið, að Ed. skipi n. í málið til samráða og sam-
vinnu við n. Nd. B. Þorl. B.II 544. N. komu sér
saman um að vinna í sameiningu og gaf hvor sameiginl.
formann, en síðan form. í hvorri n. um sig. Gaf út
sameiginl. nál. í Sþ. þskj. Sþ. 440 og er þar í
till. um þál. Sþ. A. 676-678.

Í Ed. kosin stjskrn. til að starfa í sameiningu við
stjskrn. Nd. (en fyrir hana var stjskrfrv. lagt). B.II 545.
B. Þorl. (ekkert sameiginl. mál) en stjskr.-vísað til n., en
hefði komið til Ed.

Hið sama var í Ed. kosin fjárhagsn. t.a. fylgjast með
því, sem gerist í málinu í Nd. og athuga málið í heild
en ekki t.a. vera í beinni samvinnu við Nd. n. B.II 546.
Ekkert sameiginlegt nál. enda var frv. fellt í Nd.

Ein þingnefnd í hvorri deild: XX

Til Ed. voru kosnir: Guðm. Ólafsson, Hákon Kristófersson,
Sigurður Stef., Jósef Björnsson, Magnús Pétursson, Karl
Einarsson, Karl Finnbogason, Kristinn Daníelsson. B.I 12.
Almennar kosningar.

[Samb.-mál sameiginl.]

Í Sþ. kosin kjörbréfan. velferðarn. skv. l. 1. ág. 1914
Þingfararkaupsn. skv. 24. gr. l. 10.1912, bankaráð, yfirsk. Ibib.
[illegible] Nd. [illegible] eftir [illegible] og [illegible]
[illegible] B.II 579.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

3. Sumar ~~sept~~ 1914.

Í Sþ. gaf rh. sem fyr segir á 1. fundi skýrslu um þinga málið. Ennfremur tilkynti hann lausnarbeiðni sína og bað þm. að vinna sem mest áreiðing við rh. og láta sig vita. B.I 12-14.

Í Ed. var síðan tilkynt rh.-skifti: B.II 578. en ekki getið um neina slíka tilkynning í Nd.

Í Sþ. hélt svo hinn nýi rh. (S. Eggerz) stefnuskrárræðu sína (~~í fyrsta skifti, er hann ræddi á þingi eftir útnefninguna~~) B.I 79-84, (~~enda skyldi fundur í Sþ. verða hvort sem væri~~)

Í Sþ. var borin fram till. um að skora á landsstj. að víxla landbankans fé landssjóðs í gull. Till. var borin upp vegna heimsstyrjaldarinnar og til fundarins boðað 30. júl. kl. 11 síðd., afbrigði veitt ofsr. En ekki ei sérstakl. gerð grein fyrir af hverju till. sé borin fram í Sþ. B.I 15-35.

Um þingamálið á[illegible] var talað.

Loks er borin upp í Sþ. till. um gjaldmiðil. Er hún borin fram síðasta dag þingsins og þarf afbrigða til meðferðar hennar. — Flutnm. hennar Bj. gerir þá grein fyrir till., að hún sprotti af anda sem sé hafi borist þenna dag frá nokkrum kaupsýslumönnum í Rvík og Hf. Brjefið sé að vísu stílað til Nd. en þar sem nú sé alveg komið að þinglausnum, og þar sem rh. hafi talið heppilegast að

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þá þál. Nd., þar sem hún hafi: einmitt samþ. frv. svipaðs efnis, sem síðan hafi verið fellt í Ed., ~~og þar eð~~ og því engu bættara þó Nd-samþ. nú till. sama í till. formi, þá væri alls ekki borið fram í Sþ. Ennfremur væri þessi aðferð við upphaf till. í samræmi við vilja sjálfst.fl. B.I 60-61, 64. Einar Arnórsson, annar flutnm., bendir á, að Ed. hafi fellt umgetið frv. með rökst. dagskrá, þar sem ekki sé vikið að þeirri heimild, er nú þurfi að fást. Þessi dagskrá hafi verið samþ. með 10-11 atkv. í Ed. og þótt það sé ekki meiri hl. þings sé það löggjafarþ. nóga marga til að fella frv. Að vísu hafi nú 20 verið með frv. í Nd. og 3 á móti: en það stoði ekki samþ. fyrst, og ef till. þessi verði: stj. að líta svo á, að hún hafi ekki heimild til útgáfu brbl. í þessa átt, þar sem hún brjóti í bág við skýr. vilja þingsins. B.I 70-71.

Í Ed. ber Hákon Kr. fram till. um þál. Ed. að skora á stj. að bera fram frv. um afnám eftirlauna og br. á launalöggjöf A. 193. N. í Ed. taldi rétt að skipa milliþn. í málið, en taldi sjálfsagt, að slík þál., sem hafi í för með sér fjárútlát fyrir landssjóð, sé einnig látin koma til umsagnar og atkv. í Nd. Bar n. því fram brtt. í þessa átt. A. 291-292. og var þar samþ. B. II 474-481.

Athvert, að því er ekki kveðst, að slíka till. megi ekki bera upp í Ed.

[Í Ed. tilkynti starfsmenn þingsins.]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Önnur mál en lagafrv. 1915.

Nd. kjöri n. samþ. X 6
Nd. skori á stj. að kjósi al. einn, samþ. X 6
Nd. skori á stj. feld. X 3
Nd. —"— , tekin aftur X 3
Ed. —"— , samþ. X 3
Ed. kjöri n. samþ. X 4
Alþ. skori á stj. frb. Nd. samþ. óbrt. Ed. X 4
Alþ. skori á stj. frb. Nd. breytt Ed. samþ. s.þ. (B. I 49-50) X 1
Alþ. skori á stj. frb. Nd. feld fram en Ed. komi X 1
Alþ. skori á stj. frb. Nd. feld ~~[struck]~~ Ed. X 1
Alþ. skori á stj. frb. Ed. samþ. óbrt. Nd. X 1
Alþ. kjöri n. samþ. X 1
Sþ. skori á stj., feld [illegible] X 1
Fyrirspurnir komu 4 X fram í Nd. og 3 í Ed. X

Í Ed. var kosinn gæslustj. Söfnunarsjóðs, í Nd. gæslustj. Landsbankans, gæslustj. Söfnunarsjóðs.

Í hvorri d. um sig er tilkynt um ráðning starfsmanna og [illegible] þeirra.

Í Nd. óskar forseti framlengingar þingtímans, og rh. veitir. B. III 2295-8, Í Ed. er framlenging tilkynt. B. III 995-8.

Í Nd. tilkynnir forseti: að ~~[struck]~~ forsetum deildanna hafi borist bréf undirritað af 18 þm. í Nd. og 5 í Ed. um 2-3 daga þinghlé. Forseti sagði: að forsetar teldu ekki fært að veita slíkt hlé án sérstaks ~~[struck]~~ tilefnis nema samþykki ~~[struck]~~ meiri hl. í báðum deildum væri fyrir hendi. B III 2295-2296 Ekkert sjáanlegt um þetta í Ed.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Í Sþ. var kosin velferðarn., fyrst til bráðb. á óformal. fundi eftir talsvenjunni, og síðan til fullnaðar eftir staðfesting laganna. Síðan sögðu þeir sig úr n. vegna þess, að þeir töldu að afrit frv. frá þeim í Nd. sýndu að mikill meiri hl. n. hefði óþökk á starfi þeirra. Samþykkt Sþ. síðan af úrsögn þeirra rökst. dagskrá um traust á n. og tóku þeir þá úrsögnina aftur. B. I 59–90.

Í Sþ. endurkosin [þingfararkaupsn.], varamann. þeirra s.g., yfirskoðunarm. Landsbankans, Bankaráðs. fulltrúar Bolb., yfirskoðunarm. landsr. (Því þó mótmælt að kosn. fór fram vegna þess, að stjskr. væri ekki komin í gildi B. II 93–96.)

Jón Þork. var kosinn í stað Guðl. Glavstæn, sem var dáinn.

[Embætta. menn sameiginlegir.]

v: Í framlagning stjfrv. í Nd. gefur rh. skýrslu um fjárhag landsins.

Í Nd. aðeins umr., engar í Ed.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Í [illegible] mál en lagafrv. 1916-17.

Nd. felur n. að athuga mál, samþ. ×1
Ed. kýs n. samþ. (hvorttveggja um sama málið, sbr. A 177-185) ×1
Nd. skorar á stj. samþ. ×4
Nd. skorar á stj. felt ×1
Nd. skorar á stj. óútr. ×1
Nd. skorar á stj. tekin aftur ×1
Alþ. skorar á stj., felt Nd., samþ. óbr. Ed. ×4
Alþ. skorar á stj., felt Nd. breytt Ed. samþ. Sþ. (B.I 39-64) ×7
Alþ. skorar á stj. felt Nd. tekin þar aftur ×2
Alþ. skorar á stj. felt Nd. [illegible] óútr. þar ×1
Alþ. skorar á stj. felt Nd. óútr. Ed. ×1
Alþ. skorar á stj. felt Ed. óútr. Nd. ×1

Á þessu ári voru fastanefndir lögbundnar og þeim [illegible] [illegible]. [illegible]. kosn. en áður.
Í samvinnunni gengu samgöngumálin. báðum deildum og fluttu: Nd. n. í Nd. 2 frv. og tvær þál. frá samvinnunni. sbr. A. 187.

Auk þess rætt að sjávarútvegn. Nd. bar a.m.k.

eitt frv. fram í samráði við sjávarútvegn. Ed. B.III 241

Þá gengu viðskiptan. í Nd., sem kosin var t.a. athuga útflutningsgjald [illegible], en falið var [illegible] þál. at stj. verslun og viðskiptasambandi við Breta og verslunar og vöruflutn. n. Ed., sem sérstakl. var kosin t.a. athuga það mál, í samvinnunni. [illegible] um það mál og var álit samvinnunnar um það mál útbýtt sem trúnaðarmál meðal þm. A. 193-4. og rætt var í Sþ. fyrir luktum dyrum og úr þess [illegible]. varna skrifaðar. B.I 73-76.

: Sþ.

Við þingsetninguna gat E.A. þess, að hann mundi bráðl. beiðast lausnar frá ráðh.dómi. B.I 13
Í Sþ. hélt J.M. stefnuskrárræðu sína, er hann tók við. B.I 65-68
Í Sþ. var kosin bjargráðanefnd, hún lagði fram álit með till., sem voru samþ. í Sþ. B.I 69-70 — Í Sþ. kosin þingfararkaupsnefnd.

Í deildum báðum fóru fram minningarræður um [illegible] [illegible], en í Sþ. tilkynnir forseti að [illegible] hafi [illegible] forsetinn [illegible] [illegible]

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

minningargjöf. B. II 181-184, III 557-560, I 7³

[Lenging þingtíma tilkynnt í deildum B. III 561
II 185-186.]

Í deildum eru tilkynntar ráðstafanir til vinnubóta B. II 185-186, B. III 559-560.

Í hvorri d. um sig er gm. við d. veitt heimfararleyfi, B. II 187-188, III 565-566

[Í hvorri d. um sig er tilkynnt ráðn. starfsmanna og skrifstofust. B. II 189-190, 193-194 III 565-8.]

Landskj. þm. voru: Hannes Hafstein, Sigurður Eggerz, Guðjón Guðl., Sigurður Jónsson, Hjörtur Snorrason, Guðmundur Björnsson.

Við kosn. til Ed. var hlutfallskosn. Í þessir kosnir: Magnús Torfason, Jóh. Jóh., Guðm. Ól., Eggert Pálsson, Kristinn Daníelsson, Magnús Kristjánsson, Karl Einarsson, Halldór Steinsson B. I 38.

[Embm. engir sameiginlegir].

"Önnur mál en lagafrv. 1917.

Nd. skori á stj., samþ. x 5
Nd. skori á stj., feldar x 2
Nd. skori á stj., óútr. X (1)
Nd. heimili forsetum, óútr. 1
Ed. skori á stj., samþ. x 1
Ed. heimili forsetum, óútr. x 1
Nd. kjósi n., samþ. x 2
Ed. kjósi n., samþ. x 1
(önnur till. samhlj. b.d., a.ö. en í Nd. eru 7 menn í n., en í Ed. eru 5) A. 193. Um hina till. í Nd. segir flm., að hann vænti, að Ed. samþ. tilsvarandi till., en hún kom hún aldrei fram. B. 2317.
Alþ. ál. og skori á stj., frb. Nd. samþ. óbrt. Ed. X 7
Alþ. skori á stj., frb. Nd., [illegible] brt. Ed., samþ. sþ. 3 X
(B. 2059-2060, 2075, 2224-2230 (till. sþ. með 22-11)
Alþ. skori á stj., frb. Nd., feld þar X 3
Alþ. skori á stj., frb. Nd., feld Ed. X 1
Alþ. skori á stj., frb. Nd., óútr. þar X 1
Alþ. skori á stj., frb. Nd., óútr. Ed. X 1
Alþ. skori á stj., frb. Nd., tekin þar aftur X 1
Alþ. skori á stj., frb. Ed., samþ. óbrt. Nd. X 1
Alþ. skori á stj., frb. Ed., brt. Nd., samþ. sþ. X 1
Alþ. skori á stj., frb. Sþ., samþ. X 2

Fyrirspurnir voru 4: Nd. og 1: Ed X

Í Sþ. fór fram [hlutkest: um landskj. þm. [kosin] (síðan skorað um að kosin) þingfararkaupsn.], kjörbréfnan. [1 verðlaunan. G.J.: bankaráðsfulltr. Íslb., yfirskoðunarmann. Landsbanka, yfirskoðunarmann. landsr.] minst fráfalls Skúla Th..

Í deildum báðum var skýrt frá jarðarför Sk. Th., [skýrt frá starfsmönnum þingsins], [efir skýrsla um prentkostnað þingtíðinda], [skýrt frá skiftum á fjármálum].

Í Sþ. óskar forseti þinglausnanna. Síðan óskar forseti Ed. honum og er hún þá tilkynnt í Nd.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Loks bitja „forsetar Alþingis" um þinglenging utan fundar og er hún þá tilkynnt í b.d.

Í Nd. kosinn gæslustj. söfnunarsjóðs, í Ed. kosinn gæslustj. söfnunarsjóðs.

Ekki getið skýrsla um fjárhaginn fyr en við í umr. fjárl.

Ennfremur engir sameiginlegir.

Samgöngumálum. b.d. gengur í samvinnunefnd og kemur í formi og ritara. Auka mála, sem n. í hyggst og skilað í mál. um í viðeigandi deild undirskrifuðum af öllum n.m. líka utandeildar, sbr. t.d. A. 754, 1105, 792, þá flutt í n. mál beggja í Nd. og Ed. sem samvinnum. sbr. A. 912, 1234-1235. - A1604.

N. í Ed. flutt í þg. till. um Sogsfossa.